

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تقدیم به مردم فهیم ، با صفا و طبیعت دوست دامغان

دامغان

شکوه تاریخ و طبیعت

مصطفی سعیدی

انتشارات مطهر

سرشناسه : سعیدی، مصطفی، ۱۳۴۱ -
 عنوان و نام پدیدآور : دامغان شکوه تاریخ و طبیعت/مصطفی سعیدی.
 مشخصات نشر : دامغان: منذر، ۱۳۸۹.
 مشخصات ظاهری : ۲۳۲ص.: مصور(رنگی).
 شابک : 978-600-90628-1-2
 وضعیت فهرست نویسی : فیبا
 یادداشت : پشت جلد به انگلیسی:
 Mostafa Saeedi. Damghan greatness of history and nature.
 موضوع : دامغان
 رده بندی کنگره : ۱۳۸۹ س۷/الف/ DSRT۰۸۷
 رده بندی دیویی : ۹۵۵/۸۳۳
 شماره کتابشناسی ملی : ۳۲۱۱۸۲۰
 شناسنامه کتاب

عنوان : دامغان شکوه تاریخ و طبیعت
 تألیف و عکس : مصطفی سعیدی
 صفحه آرا : علی اکبر مقدسی ، معصومه عاقلی ، مصطفی مکرمی
 نوبت چاپ : اول تاریخ نشر: ۱۳۸۹
 شمارگان : ۳۰۰۰ نسخه
 قیمت : ۶۰۰۰ تومان
 ناشر : انتشارات منذر - دامغان بلوار جمهوری اسلامی جنب مجتمع آموزشی غیر دولتی سلمان
 تلفکس ۰۲۳۲۵۲۳۶۵۱۱ - ۰۲۳۲۵۲۴۰۷۳۶ تلفن
 لیتوگرافی : ستاره
 چاپخانه : نقش
 مرکز پخش تهران کتاب کوثر خیابان کارگر جنوبی ابتدای خیابان وحید نظری کوچه بختیاری پلاک ۳ تلفن ۶۶۹۵۱۴۸۸
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۹۰۶۲۸-۰۰-۵

فهرست

صفحه

عنوان

مقدمه ناشر

مقدمه مولف

۳	ویژگی های طبیعی شهرستان دامغان
۴	شهر دامغان
۱۹	تاریخ شهرستان دامغان
۳۷	کویر
۴۷	کوه ها
۶۳	چشمه ها
۷۴	غارها
۸۶	تنگه ها
۹۹	آبشارها
۱۰۷	چشمه های آب معدنی
۱۱۳	زیارتگاه های کوهستانی
۱۲۲	رودخانه ها
۱۴۴	پوشش گیاهی
۱۶۳	حیات جانوری
۱۶۹	قلعه های کوهستانی
۱۸۱	جنگلها
۱۹۴	پسته
۲۰۱	باغها و مزارع
۲۱۲	روستا های کوهستانی

به نام ایزه یکتا

مقدمه ناشر

در تاریخ بشر ملت ایران همواره پیشگام در توسعه علم و دانش بوده است و از این رهگذر میراث ارزشمند و دستاوردهای علمی آنان شامل کتاب‌ها و آثار باستانی و تاریخی فراوان حکایت از این موضوع دارد. خوشبختانه در سال‌های گذشته نگارش و چاپ آثار علمی، هنری، ادبی وزین و برجسته در کشور ما پیشرفت چشمگیری داشته است، که از جمله‌ی این آثار می‌توان به مجموعه حاضر که معرفی و نیز اطلاعات سودمند و مفید و نسبتاً جامع درباره شهر پرآوازه و سریلند دامغان یا همان صدروازه پرداخته است، اشاره نمود.

مؤسسه انتشاراتی منذر مفتخر است با همکاری و حمایت «ستاد برگزاری همایش دامغان در افق ۱۴۰۴ و نقش نخبگان» اقدام به چاپ این اثر ارزشمند نماید. هدف از چاپ این مجموعه معرفی مجمل و کوتاهی از آثار تاریخی و طبیعی و توانمندی‌های بالقوه و بالفعل شهر تاریخی دامغان می‌باشد که برادر فرهنگی و عزیز آقای مصطفی سمیدی طی سال‌های متعددی اقدام به جمع‌آوری و نگارش آن نموده است. انشاءالله مطالعه و دیدن تصاویر آن رضایت خاطر خوانندگان عزیز را فراهم نموده و آنان نیز در صورت مفید یافتن مطالب از معرفی این اثر به دیگران دریغ نورزند.

باتشکر

مدیر مسئول انتشارات منذر

رضا زارزاده

آذر ماه ۱۳۸۹

ای که با ما است جهان آغاز شد
و قری که مرید کویم می شود
و قریا هم به ما است باز شد
در هر پنجره از بر و پیش بود

شهرستان دامغان در میان شهرهای استان به دلایلی چند از جمله تمدن و فرهنگ دیرپا و همچنین قدمت این شهر و از سوی دیگر مرکزیت و عهده دار بودن پایتخت این ایالت بزرگ در گذشته (قوس) و نیز وجود شرایط اقلیمی متفاوت، مناظر و چشم اندازهای متنوع طبیعی از اهمیت به سزایی برخوردار بوده است. چنانچه جهانگردان و مورخان این شهر را همواره بواسطه چشمه‌های پرآب و مردمان نجیب و نیکو و دانشمندان متعددی و صنایع و محصولات فراوان و معادن گوناگون آن ستوده‌اند. و در بسیاری از آثار خود از آن به نیکی یاد کرده‌اند.

از دیدگاه آنان، دامغان در واقع شهری است، منسجم که پیکره‌های اصلی و فرعی‌اش با یکدیگر هماهنگ شده‌اند و فضایی را بوجود آورده، که هم تابع اقلیم و هم تابع تاریخ و هم پیرو نیازهای تولیدی و آموزشی و خدماتی است وجود آثار و پدیده‌های بکر طبیعی و نیز چندین و چند اثر تاریخی زیبا و تحسین برانگیز ارزشمند که از دستبرد حوادث روزگار و طبیعت مصون مانده است، به عظمت و قدرت و بیان درست این جهانگردان، مورخان و جغرافی دانان شهادت می‌دهد.

بنابراین دامغان می‌تواند از نقطه نظر تاریخی، طبیعی و جاذبه‌های بزرگ گردشگری خود تاثیر به سزایی در پیشرفت‌های مختلف آن داشته باشد. اما متأسفانه علیرغم این همه قابلیت در عرصه گردشگری، که مجموعه حاضر در پیرامون آن است، نتوانسته است بهره لازم از این صنعت بزرگ ببرد و همچنان به دور خود می‌چرخد. و البته چنانچه تدبیری کارساز در این زمینه اتخاذ شود بی‌تردید استعداد جذب سرمایه‌گذاری‌های فراوان در این صنعت را دارا است. و می‌تواند فرصت‌های شغلی قابل توجهی فراهم آورد و گذشته از آن زمینه آشتی مجدد علاقمندان و شهروندان دامغانی و غیر دامغانی را با طبیعت و تاریخ تامین سلامت جسمی و روانی آنان را نیز فراهم آورد.

باید دانست، که گردش در دنیاهای ناشناخته طبیعت و دیدن رودها، جنگل‌ها، کویرها، آبشارها، چشمه‌ها، غارها، تنگه‌ها، کوه‌ها و سایر مظاهر زیبای طبیعت و سیروسفر به آفاق دور و نزدیک روح تشنه آدمی را سیراب می‌کند. و انسان امروز هر قدر هم عوامل راحتی زندگی خود را در منزل بیشتر فراهم می‌آورد، و صنعتی‌تر می‌شود گویا بیشتر تشنه گردش می‌گردد. افزایش امکانات و پیشرفت‌های علمی میل به دیدن و شنیدن و از نزدیک تجربه کردن را در انسان نه تنها کاهش نمی‌دهد بلکه زیادتیر می‌سازد.

بشر امروز باید به یاد داشته باشد که داشتن رابطه‌ای نزدیک و صمیمانه با طبیعت یک نیاز واجب است، نه یک تفریح. بشر می‌تواند با رجوع به اصل خود و یافتن عشق گمشده خود از پریشانی و افسردگی بگریزد، و دنیایی با صفا و آرامش بخش بیافریند. و باید این فرصت را به خود بدهد که به دل طبیعت برود، لحظاتی با آرامش در کنار رودی و زیر سایه سار درختی بیاساید. گل‌های دل‌انگیز را ببیند، و بوی آن‌ها را استنشاق کند، نغمه خوش پرندگان را بشنود و پرواز پروانگان را ببیند، و به یاد پرواز و عروج خود بیفتد. و لحظه‌ای با درون خود خلوت کند و به یاد آورد که کرمی که فقط بیخود بلولد و حتی لحظه‌ای درنگ نکند تا به یاد آورد که باید پیله‌ای به دور خود بتند و با خود خلوت کند، و سپس پروانه شود و به اوج تکامل خود برسد، هرگز نخواهد توانست پرواز کند و همیشه به علت نرسیدن به کمال خود افسرده و پریشان و بیمار خواهد بود.

اما اگر انسان با طبیعت ارتباط نزدیک داشته باشد و با آن آشتی نماید و روابطش را اصلاح کند، طبیعت این فرصت را می‌دهد که او را یا نیروی خود و جاذبه‌های نظم و پیوستگی خود هماهنگ و متوازن کند، و این زنجیره گسسته را ترمیم نماید، و ما در این بهشت زمینی و طبیعی با آرمیدن در کنار همه چیزهای خوب و با چشیدن مزه‌های زیبای یگانگی، طبیعت، به ژرفای خوشی و خرسندی و با خود و جهان در حالت آشتی می‌رسیم.

القصة، در نگارش این مجموعه تلاش شده است تا در آن سیمایی بسیار مختصر و تصویر گونه از جغرافیا، تاریخ و گردشگری شهرستان دامغان تصویر شود. و اطلاعات آن نیز دارای ویژگی های کاربردی و عمومی باشد. هر چند موضوعاتی که برای علاقمندان به جغرافیا و تاریخ و گردشگری جذاب هستند و در آنها ایجاد انگیزه می کند به گستردگی انواع ذوق ها و سلیقه ها و علائق موجود متنوع و متفاوت می باشد.

اما با این حال سعی شده است به مهمترین عرصه ها به طور مختصر که جوابگوی نیازهای آنان باشد پرداخته شود.

آب دیرا را اگر توان کشید
هم به قدر ممکن باید کشید

البته آن گونه که آرزو داشته ام، بواسطه کوتاهی زمان شاید نتوانسته ام که این مجموعه مختصر را به دلپسندی عرضه کنم. اما امیدوارم که نمایانگر شوق و عشق من و روشنگر برخی استعداد های پیدا و پنهان به ویژه مکان های گردشگری شهر عزیزم باشد، و مورد قبول علاقمندان واقع شود و صد البته نیز پذیرای مشتاقان به مسائل طبیعی، پژوهشگران، سرمایه گذاران، نقاشان، فیلم سازان و اقشار مختلف بومی و غیر بومی را بیشتر فراهم آورد.

تهیه و نگارش این مجموعه گذشته از تلاش ها و انگیزه های درونی نگارنده و صبر و حوصله و تحمل پانزده ساله همسر و فرزندان عزیزم بصورت هر روز یا هفتگی برای عکاسی و یادداشت برداری، بی تردید مرهون دلسوزی ها و علاقمندی های انسان زحمتکش و نام آشنای شهرستان جناب آقای حاج رضا زارع زاده و همکاری های مفید فرماندار محترم جناب آقای مرتضی علی آبادی و همراهی های ارزشمند شهردار عزیز جناب آقای مهندس مجتبی هروی و آقای ابوالفضل صادقی نژاد مدیریت اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی است، که موجب سپاس و قدردانی و منت بر دامغان است. که به حمایت از یک فعالیت فرهنگی پایدار برای شهرستان دامغان مبادرت ورزیده اند.

بر آن دخت زبان یارب از خزان مراد
که زیر پاد خود مرغی بی پروا دارد

آذر ماه ۱۳۸۹ - مصطفی سعیدی